

Sprawozdanie stenograficzne

z rozpraw

galicyjskiego Sejmu krajowego

1. posiedzenia, 1. sesji, VII. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 28. grudnia 1895.

T R E Ś Ć :

Przedstawienie nowego marszałka JE. hr. Stan. Badeniego i wice-marszałka JE. ks. kardynała Sembratowicza Sejmowi ze strony JE. namiestnika.

Zagajenie Sejmu przez marszałka.

Powołanie tymczasowych sekretarzy.

Mowy marszałka i namiestnika.

Urlopy pp. Rottera, Mycielskiego, Szeliskiego, K. Badeniego, Bilińskiego i Siemiginowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborach posłów na Sejm krajowy i uznanie ważności wyborów. A) z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego: Kamioneckiego, Bocheńskiego, Brodzkiego, Brzeskiego, Buczackiego, Chrzanowskiego, Cieszanowskiego, Dąbrowskiego, Dobromilskiego, Dolińskiego, Drohobyckiego, Husiatyńskiego, Jasielskiego, Jaworowskiego, Kołomyjskiego, Kossowskiego, Lwowskiego, Łańcuckiego, Nadwórniańskiego, Niskiego, Nowosądeckiego, Pilzneńskiego, Podhajeckiego, Przemysłańskiego, Rawskiego, Rudeckiego, Skałackiego, Sokalskiego, Tarnowskiego, Trembowelskiego, Zaleszczyckiego i Żywieckiego. B) z kuryi większych posiadłości okręgu: Czortkowskiego (3 posłów), Kołomyjskiego (2 posłów), Lwowskiego (1 poseł), Przemyskiego (3 posłów), Rzeszowskiego (2 posłów), Sądeckiego (2 posłów), Samborskiego (3 posłów), Sanockiego (3 posłów), Stanisławowskiego (2 posłów), Stryjskiego (2 posłów), Tarnopolskiego (3 posłów), Tarnowskiego (3 posłów) i Żółkiewskiego (3 posłów). C) z kuryi miast i izb handlowych i przemysłowych okręgu miasta: Lwowa (4 posłów), Brodów, Jarosławia, Kołomyi, Przemysła, N. Sącza, Sambora, Stanisławowa, Stryja, Tarnopola i Tarnowa; z Izby handlowej i przemysłowej w Brodach, Krakowie i we Lwowie.

Oświadczenia posłów Barwińskiego i Okuniewskiego.

Uchwała wyboru 14 komisyj.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie ustawy gminnej dla miast, nieobjętych ustawą gminną z dnia 13. marca 1889 Nr. 24. Dz. u. kr. dla miast i miasteczek.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zmiany §. 26. ustawy o Reprezentacji powiatowej.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy Lencze górne (pow. Wadowicki) o przyjęcie na fundusz krajowy kosztów utrzymania nieletniej Maryanny Zabłockiej w kwocie 150 zł. w. a.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy Brzezinki o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 59 zł. należącej się w części gminie miasta Lwowa a w części gminie miasta Morawskiej Ostrawy z tytułu kosztów utrzymania Anny Bojdakowej.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy Zbylitowska góra o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 72 zł. należącej się gminie m. Tarnowa z tytułu kosztów utrzymania nieletniej Zofii Podlaskiej.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy Łostówki (w pow. Limanowskim) o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 341 zł. 46 ct. w. a. należącej się gminie miasta Budapesztu z tytułu kosztów utrzymania nieletnich Katarzyny i Reginy Farganusów.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o zarządzie krajowych wolnych składów publicznych dla zboża i spirytusu we Lwowie i Krakowie

- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o administracji krajowego funduszu pożyczkowego i krajowego funduszu byłego galic. korpusu ochotników na budowę koszar i szpitali dla wojska.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowych zakładach w Dublinach.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowej średniej szkole rolniczej i folwarku w Czernichowie.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z petycji ś. p. Maryi Karpuszkowej o zaopatrzenie sierót po zmarłym inżynierze Wydziału krajowego Sewerynie Karpuszcze.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowym praktycznym kursie dozorców melioracyjnych.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie prowizoryum budżetowego na I. kwartał roku 1896.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z preliminarzem funduszu krajowego na rok 1896.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z zamknięciem rachunków funduszu krajowego za rok 1894.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności w zakresie spraw rolniczych przydzielonych Dep. II.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie powiększenia etatu referentów fachowych dla spraw rolniczych w Wydziale krajowym.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia hodowli bydła w Galicyi w r. 1895.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie tępienia myszy polnych.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w sprawie dalszej subwencji na zasilenie wydm piaszczystych w kraju.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności krajowych wędrownych nauczycieli gospodarstwa wiejskiego, weterynary i mleczarstwa.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowych niższych szkołach rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach tudzież o krajowej szkole uprawy i wyprawy lnu i konopi w Gródku.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowej szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie rachunków z administracji funduszu korpusu ochotników z r. 1859 odebranego na rzecz Skarbu krajowego.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie niektórych postanowień ustawy krajowej „O stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego w publicznych szkołach ludowych“.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności jego urzędowych za czas od grudnia 1894 do listopada 1895.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zmiany petycji emerytowanych nauczycieli, tudzież wdów po nauczycielach o udzieleniu lub podwyższeniu emerytury, pensyi wdowiej lub daru z łaski.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o petycyach kilku gmin w sprawieniżenia prestacyi na płace nauczycieli.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z projektem zmiany §. 12. ustawy z dnia 15. sierpnia 1866 Nr. 28. Dz. u. kr. „O konkurencyi kościelnej“.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie uregulowania należności, dyet i kosztów podróży urzędników Wydziału krajowego i zakładów krajowych.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie subwencji na restaurację katedry na Wawelu.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie subwencji na restaurację wewnętrzną kościoła parafialnego w Biełlinach.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o urządzeniu oświetlenia elektrycznego w gmachu sejmowym.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o fundacji hr. Stanisława Skarbka za lata 1893 i 1894.
- Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie uwolnienia od myta kopytkowego w mieście Lwowie zaprzęgów, wożących potrzebne materyały do budowy i konserwacji dróg powiatowych i gminnych powiatu Lwowskiego.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi gmin Szczawnica wyżna, Szczawnica niżna, Szlachtowa, Jaworek, Biała woda i Czarna woda o uchylenie myta pobieranego od pieszych przechodzących przez most na rzece Dunajcu na drodze krajowej Szczawnicko-Krościeńskiej.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi gminy i obszaru dworskiego Kreców i innych o przełożenie drogi krajowej Przemysko-Sanockiej na przestrzeni od Tyrawy wołoskiej do Wujskiego (Zaluża).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o Banku krajowym.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zmiany §. 89. statutu Banku krajowego i podwyższenia gwarancyi kraju za wkładki oszczędności lokowane w Banku krajowym tudzież za ich oprocentowanie do wysokości 4 milionów zł. a. w.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z organizacyi kredytu włościańskiego i o kredycie włościańskim Banku krajowego do spółek parcelacyjnych.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z projektem ustawy urządzającej stosunki prawne szpitali powszechnych i publicznych w kraju.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia dalszej seiry okręgów sanitarnych w r. 1896.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie objęcia w własny zarząd apteki krajowej szpitala powszechnego we Lwowie z dniem 1. stycznia 1896.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie budowy nowego domu na szpital powszechny w Tarnopolu.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie powiększenia przestrzeni szpitala powszechnego w Białej.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o potrzebie powiększenia przestrzeni w szpitalu powszechnym w Rzeszowie.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia w szpitalu św. Łazarza w Krakowie posady szóstego sekundaryusza II. klasy i pisarza dla izby przyjmowania chorych.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie objęcia szpitala św. Ludwika w Krakowie w zarząd kraju.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z usprawiedliwieniem niektórych kre-

dytów, wstawionych do preliminarza budżetu kraj. na r. 1896.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w sprawie przyjęcia na ciężar funduszu kraj. kosztów leczenia i utrzymania Katarzyny Korwinowej w zakładach wiedeńskich.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z projektem ustawy łowieckiej.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie ustawodawstwa podatkowego i należytości prawnych.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia nowego Sądu powiatowego w Kamienicy.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie wyłączenia gminy i obszaru dworskiego w Czyżowicach z okręgu sądowego w Sądowej Wiszni a przydzielenia do okręgu sądowego w Mościskach.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie założenia nowych niższych szkół rolniczych.

Uchwała względem ustnego referowania przewidywanego budżetowego.

Wniosek p. Dunajewskiego o zmianę ustawy gminnej.

Wniosek p. Pinińskiego o zmianę przepisów należytościowych, postępowania spadkowego, instytucyi notaryalnej i karania lichwy.

Porządek dzienny 2. posiedzenia.

(Początek o godz. 12 min. 20 w południe).

Przewodniczy JE. Dr. Stanisław hr. Badeni marszałek krajowy.

Ze strony Rządu: JE. Eustachy ks. Sanguszko c. k. namiestnik i Włodzimierz hr. Łoś radca dworu.

(Obecnych posłów 130.)

C. k. namiestnik JE. Eustachy ks. Sanguszko. Najwyższem postanowieniem z dnia 31 października b. r. raczył Najjaśniejszy Pan zamianować marszałkiem Sejmu krajowego JE. Dr. Stanisława hr. Badeniego.

Mam zaszczyt przedstawić go Szanownym Panom w tym charakterze i wezwać do złożenia w moje ręce przyrzeczenia i objęcia przewodnictwa obrad.

(Marszałek krajowy JE Stanisław hrabia Badeni składa przyrzeczenie i obejmuje przewodnictwo).

JE. c. k. namiestnik mówi dalej: Najwyższem postanowieniem z dnia 20. grudnia b. r. raczył Najjaśniejszy Pan za-

mianować zastępcą marszałka JE. ks. kardynała Sylwestra Dr. Sembratowicza.

Marszałek JE. Dr. Stanisław hrabia Badeni. Najwyższym patentem z dnia 12. grudnia b. r. został galicyjski Sejm krajowy zwołany na dzień 28. grudnia b. r. Gdy Sejm jest w komplecie, ogłaszam pierwsze posiedzenie, I. sesji, VII. peryodu Sejmu galicyjskiego za otwarte.

Celem prowizorycznego ukonstytuowania biura zapraszam na sekretarzy pp. posłów: Słoneckiego, Zdzisława hr. Tarnowskiego, Karatnickiego i Stanisława Niezabitowskiego. Proszę Panów zająć miejsca sekretarzy.

Wysoki Sejmie!

Zamianowany przez Najjaśniejszego Pana, Cesarza i Króla naszego Marszałkiem Sejmu galicyjskiego, mam zaszczyt Panów najserdeczniej powitać i proszę na razie o wyrozumiałość, względność i poparcie dla spełnienia ciążących na mnie obowiązków, a proszę zarazem Wysokiej Izby przyjąć odemnie zapewnienie, że dołożę wszelkich sił, by zyskać z czasem to zaufanie Sejmu i kraju całego, którem cieszyli się moi poprzednicy a przedewszystkiem ten, który bezpośrednio przedemną to miejsce zajmował. (*Brawa*).

Zajmować krzesło marszałkowskie bezpośrednio po Marszałku Sanguszcze, jest trudnem a w jednym tylko kierunku ułatwionem.

Trudnem, bo cieszył się wyjątkową sympatją i zaufaniem całego kraju (*Brawa*) bo jego indywidualność była uosobieniem taktu, obiektywności i przenikliwej znajomości kraju, jego potrzeb i charakteru (*Brawa*) a działanie jego publiczne owiane było tem ciepłem wewnętrznem, które się i drugim udzielało.

Ułatwienie zadania widzę w tem, iż wskazał on drogę, po której postępować należy, aby pozyskać zaufanie Sejmu i kraju.

Uważam za zbyt cenne zapewniać Wysoką Izbę, że w kierowaniu obradami Sejmu przestrzegać będę najściślej bezstronności, a wolność słowa w granicach regulaminu przemennie tamowana z pewnością nie będzie. Sądzę jednak zarazem, że odpowiem życzeniom Sejmu i kraju, dokładając starań, by krótki czas przeznaczony dla obrad Sejmu jak najbardziej wyzyskać (*Brawa*) a tem samem skuteczną działalność Sejmu ułatwić. Jestto możliwe przy dobrej woli, przez odpowiedni rozkład czasu, przez usilną, choć przyznaję, nieraz mozolną pracę i przez żywy a stały udział wszystkich członków pojedynczych komisji w obradach komisyjnych.

Proszę Wysokiej Izby w tej mierze o szczególne poparcie a nie bardziej powagi

Sejmu nie podnosi, nie skuteczniej nie wzmacnia zaufania kraju do Sejmu, jak jeżeli podczas trwania sesji sejmowych poświęcimy wszyscy cały nasz czas stale i usilnie dla spełnienia tych zadań ustawodawczych i administracyjnych, których kraj od nas oczekuje.

Jako przewodniczący Wydziału krajowego dołożę starań, by Wydział krajowy był jak dotąd, wiernym wykonawcą woli i uchwał Sejmu co do ich treści jak i ducha.

Mnożące się z każdym dniem agendy sprawiają, że zadanie administracyjne Wydziału krajowego jest teraz cięższe i trudniejsze, a to tem bardziej, że środki, którymi rozporządzamy, których od Sejmu żądać możemy, zastosowane być muszą do stanu finansowego kraju.

Sprężysta, oszczędna, zapobiegliwa, a od szkodliwej rutyny wolna administracya, może jednak według mego zdania, w granicach środków materialnych, jakimi dziś rozporządzamy, zadaniu temu podołać.

Współdziałanie Marszałka krajowego w tym kierunku uważam za jego pierwszy obowiązek w granicach przysługujących mu praw. Mam zamiar wszelkie zakłady, szkoły i większe roboty, zostające pod zarządem Wydziału krajowego, zwiedzać osobiście i korzystać z tej sposobności, by wejść w osobisty kontakt z Radami powiatowemi, do czego przywiązuję wielką wagę. (*Brawa*).

Administracya Wydziału krajowego jest dziś na każdym prawie polu w ścisłym związku z administracją powiatową, a pomysły wyniki administracyi krajowej zależą w bardzo wielu wypadkach od stopnia ścisłości i dokładności, z jaką Rady powiatowe spełniają zadanie, które na siebie bądź to dobrowolnie, bądź to z mocy ustaw przyjęły.

Stąd cięży na Wydziale krajowym ważny obowiązek czuwania bezustannie nad tem, by Rady powiatowe obowiązkom swym przedewszystkiem podołać mogły i je należycie spełniały.

Zdaje mi się, że poznawszy stosunki na miejscu, będę mógł być użytecznym radą, wskazówką i inicjatywą, a może będę mógł dodać życia i ciepła tam, gdzieby go nie dostawało, a względnie dam sposobność Wydziałowi krajowemu zarządzenia środków zaradczych, gdzieby one okazały się konieczne. (*Brawa*).

(*Po rusku.*) Wytaju serdeczno posliw narodnocy ruskoj — ne potrebuju zapowniaty, szczo mohut czyslyty ne tilko na moju pownoju obiektywnist, ale i na toje, szczo na

stanowyszczy marszałka krajowego pozostaniu wirnym tym zasadom i czuwstam, którym neraz jako poseł w sim Sojmi wyskazywem (*Brawa*) i kotore zastosowałem wse i konsekwentno w małym objemi mojej doteperesznoj dijalnosti (*Brawa*).

Prohrama, na podstawi ktoroj pereważna czast ruskich posliw do toho Sojma wejszła, prohrama, kotora znalazła żywoje popertie w dawnim Sojmi i w oitym kraju, taja prohrama ułekszyt w poodynokich sprawach porozumienie między postamy ruskoj i polskoj biliszosty — a ne sumniwaju i horiaczo bażaju, szczyoby żelania posliw ruskich, kotore majut na cili normalnyj rozwytok narodnosti ruskoj w tim kraju czerez Sojm prychylny rozhladane i piśła możnosti uwzhladnene. (*Brawa*).

(*Po polsku.*) Nie mogę jednak nie dodać, że równie gorąco pragnę, by społeczeństwo ruskie, nie zrzekając się wcale uzyskania tego, co dla rozwoju narodowości ruskiej za potrzebne uważa, umiało jednak i przyznać, że Sejm właśnie w ostatnim sześcioleciu skorzystał z niejedynej sposobności, by swą dbałość dla kulturnego rozwoju narodowości ruskiej okazać.

Aby Wys. Sejmowi natychmiastowe rozpoczęcie prac ułatwić, przedkłada Wydział krajowy już na dzisiejszem posiedzeniu wszystkie swoje sprawozdania tak w sprawach ustawodawczych jak i administracyjnych. (*Brawa*).

Co do sprawy gminnej ponawia Wydział krajowy swój dawniejszy projekt nowej ustawy gminnej dla miast i miasteczek, który jest niejako dalszym ciągiem obowiązującej już ustawy dla 30 większych miast. Wydział krajowy sądzi, że projekt ten może się przyczynić do pomyślnego rozwoju miast i miasteczek, a nie przesądza właściwej reformy gminnej.

Sprawa reformy gminnej w najszerszem tego słowa znaczeniu zajmuje wszystkie poważne umysły kraju. Potrzeba gruntownej reformy jest powszechnie uznana, choć co do jej zasad panują dotąd nawet w gronie ludzi politycznie do siebie zbliżonych wprost sprzeczne zapatrywania. Nie sądzę, by było wskazaniem z tego miejsca już dziś omawiać zasady przyszłej reformy gminnej, uważam jednak za swój obowiązek zaznaczyć, że taką reformę gminną uważałbym za odpowiednią, któraby zapewniała istotną, uczciwą i sprężystą administrację w gminie i któraby dla spełnienia tego zadania złączyła w ca-

łości administracyjne wszystkich mieszkańców tego kraju.

Reformę taką uważam za konieczną z powodów administracyjnych, społecznych i politycznych, a konsekwentnie odradzać muszę wszystkiego, co miałoby tylko pozory reformy, a byłoby utrwaleniem złęce w zmiennej nieco formie, a mogłoby istotną reformę gminną na zbyt długi czas odroczyć. Sądzę dalej, że gdy następstwem każdej reformy gminnej musi być wzrost kosztów administracji gminnej, przeto musimy się starać o połączenie tej reformy z załatwieniem kwestyi kosztów poruczonego zakresu działania, za które gminom należy się od Państwa słuszne odszkodowanie, (*Brawa*) — nakoniec sądzę, że grunt w kraju dla takiej reformy ustawy gminnej przygotowanym być musi przez reformę kilku ustaw specjalnych, którą mam nadzieję, że Sejm w najbliższym czasie przeprowadzić zechce z tą samą myślą przewodnią, z jaką przeprowadzoną została ostatnia reforma ustaw szkolnych (*Brawa*).

O ile to odemnie zależy, dołożę starań, by Sejm dziś po raz pierwszy zebrany sześciolecia nie skończył bez przeprowadzenia reformy ustawy gminnej (*Oklaski*).

Wydział krajowy uważać będzie za swój obowiązek przedłożenie Sejmowi odpowiednich wniosków, ale jeżeli poseł lub grono posłów mają niewątpliwe prawo przedstawienia Sejmowi wniosków bez nadziei, by one zostały przez Sejm uchwalone, to Wydział krajowy, jeżeli ma być tem, czem go zawsze Sejm mieć chciał, to jest rządem w sprawach do zakresu działania jego należących, wobec Sejmu odpowiedzialnym, to może i powinien projekt o reformie gminnej Sejmowi przedłożyć dopiero wtedy, gdy nabierze przekonania, że jest w tym Sejmie większość, która ten projekt poprze.

Na bieżącą sesję sejmową przedkłada dalej Wydział krajowy projekt ustawy łowieckiej, projekt o stosunkach prawnych nauczycieli ludowych, ustawę szpitalną i projekt do zmiany ustawy konkurencyjnej.

Reforma ustawy łowieckiej tylokrotnie już odraczana i usuwana z porządku dziennego, będzie, mam nadzieję, tej sesji przez Wysoki Sejm uchwaloną, a uchwaloną nie tylko ze stanowiska łowiectwa, ale i z uwzględnieniem i dla obrony interesów rolniczych, które często zostają w kolizyi zbyt rażącej z interesami łowiectwa. (*Brawa*).

Do ustawy konkurencyjnej przedkłada Wydział krajowy, stosując się do wyrażonego polecenia Sejmu, tylko projekt do zmiany jednego paragrafu, który to projekt Wysoki Sejm zapewne załatwi zechce w związku z projektem reformy ustawy konkurencyjnej, którą przedłożył Wys. Rząd.

Ustawa szpitalna, którą przedkładamy, została zmienioną w myśl życzeń komisji dawnego Sejmu, a jest konieczna dla uregulowania prawnej podstawy szpitali prowincjonalnych.

W sprawie reformy ustawy drogowej przedkłada Wydział krajowy wskutek dawniejszych poleceń Sejmu materiały. Wydział krajowy sądzi, że wszelkie czynności przygotowawcze dla reformy tej ustawy już zostały dokonane i że dalsze dochodzenia lub badania nie mogą już osiągnąć żadnego rezultatu. Pożądanem jest przeto, by Wysoki Sejm zebrane materiały poddał krytyce i przeprowadził nad nimi dyskusję, tak, by Wydział krajowy już na przyszłej sesji sejmowej mógł przedłożyć projekt, któryby zapewniał utrzymanie dróg i mostów w należytym stanie, a usuwał podnoszone przeciw dzisiejszej ustawie skargi.

Wydział krajowy przedstawia również wnioski w sprawie organizacji kredytu włościańskiego, którego potrzeby zaspokoić się dadzą w ogólnych ramach instytucji kredytowych dziś istniejących, bez potrzeby tworzenia nowej niewypróbowanej jeszcze organizacji. (*Brawa*). Sądzę, że tak w tej, jak w wielu innych sprawach jest rzeczą Sejmu a bardziej jeszcze społeczeństwa dokładać starań, by ta organizacja kredytowa, która już dziś istnieje, rozwijała się i należycie funkcjonowała, że ją raczej należy u dołu otoczyć opieką, poparciem i czynnym osobistym współdziałaniem, u góry zaś zabezpieczyć odpowiedni nadzór i kontrolę, niż rozdrabniać siły dla stworzenia nowej organizacji, która w wielu wypadkach osłabiłaby to, co jest, a byłaby sama również słabą.

Ostatni Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu polecenie przedłożenia wniosków dla częściowej poprawy bytu nauczycieli ludowych, ograniczając to polecenie tylko do pewnych kategorii nauczycieli i w granicach stosunkowo nieznacznej kwoty.

Wydział krajowy formułując odpowiednie wnioski, musiał mieć jednak na oku cel, dla którego poprzedni Sejm poprawę bytu nauczycieli uważał za konieczną.

Celem tym było przede wszystkim przez poprawę bytu nauczycieli zaradzić rażącemu ich brakowi. Gdy zaś ze sprawozdania Rady szkolnej kraj. okazało się, że największy brak nauczycieli jest w klasie V. t. j. w szkołach wiejskich jednoklasowych, uznał Wydział krajowy za niemożliwe, bo do zamierzonego celu nie wiodące polepszenie bytu nauczycieli w tych klasach, gdzie brak nauczycieli mniejszy, a pominięcie tej kategorii t. j. klasy V. gdzie brak nauczycieli najdotkliwszy.

Przyjmując wnioski Wydziału krajowego, Wysoki Sejm nie stanie z pewnością w sprzeczności z wolą kraju, który gotów jest do ofiar, byleby te ofiary zamierzony cel odniosły. Kraj świadomy jest obowiązku, jaki ma: dostarczenia wszystkim gminom szkół ludowych, a z zadowoleniem stwierdzić należy, że dawniej trzeba było szkoły gminom narzucać, a dziś się o nie ludność wiejska sama usilnie dopomina. Fakt to dziś niewątpliwy, bo stwierdzony licznymi skargami gmin na brak nauczycieli. Stosunki finansowe kraju nie pozwalają stanowczo dziś pójść dalej w sprawie polepszenia bytu nauczycieli, a totem bardziej, że wzrost wydatków w budżecie szkolnym jest już bez zamierzonego podwyższenia płac bardzo znaczny.

Nie jest moją rzeczą wchodzić w szczegóły budżetu na rok 1896, nie mogę jednak w chwili, kiedy Wysoki Sejm obraduje swe rozpoczęcie ma, nie zwrócić uwagi na bardzo znaczny wzrost wydatków, jaki tegoroczny budżet w porównaniu z rokiem przeszłym wykazuje. Wzrost ten wynosi przeszło 300.000 zł. W r. 1897 kończy się subwencja państwowa z tytułu ugody indemnizacyjnej a w latach 1896 i 1897 spłacone być mają reszty pożyczek emisyjnych z lat 1883 i 1891 wynoszące obecnie okragło 3,600.000 zł. Spłatę obydwóch tych pożyczek w następnych latach dwóch uważam za zapewnioną tak, że z końcem roku 1897 wszystkie pożyczki emisyjne, które istniały w chwili przeprowadzenia konwersyi, będą spłacone.

Natomiast w dochodach r. 1898 ubędzie już subwencja rządowa z tytułu zrealizowanego długu indemnizacyjnego, wynosząca okragło 1,500.000 zł. Na r. 1898 możemy przeto równowagę budżetową utrzymać tylko pod tym warunkiem, jeżeli budżet wydatków w r. 1898 nie będzie wyższym od budżetu r. 1896 jak tylko o 100 do 150 tysięcy zł. Stąd konieczna już dziś dla Wysokiego Sejmu największa ostrożność w uchwalaniu nowych wydatków, a przede wszystkim w stwarzaniu nowej ga-

łęzi administracyi krajowej, w przeciwnym razie zechce Wysoki Sejm już dziś mieć na oku, iż na rok 1898 musiałby Sejm zapewnić sobie nowe źródła dochodu, albo podnieść istniejący dziś główny dochód tj. dodatki do podatków, a to tem pewniej, że projektowana reforma podatkowa wobec obniżonej podstawy podatkowej, skarbu krajowego w sposób wydatny nie zasila.

Doradzając Wysokiemu Sejmowi wielką oględność w uchwalaniu nowych wydatków, nie chcę przedstawiać dzisiejszego stanu finansów kraju w niekorzystnym świetle, lecz twierdzę przeciwnie, że dzisiejsza równowaga budżetowa jest tak ceną zdobyczą, że nam jej pod żadnym warunkiem na szwank narażać nie wolno. (*Brawa*). A jednak kraj na polu cywilizacyjnym i ekonomicznym podnieść się chce i podnosić się musi. Ze wszystkich stron pojawiają się żądania, by kraj przyszedł w pomoc upadającemu rolnictwu, regulacja rzek w miarę przeznaczenia na ten cel przez państwo znaczniejszych funduszy, obciążą znacznie budżet krajowy. Stąd konieczność, by pozyskanie nowego źródła dochodów i to źródła wydatnego, stało się pierwszorzędnym postulatem Sejmu i kraju, postulatem, bez spełnienia którego albo utrzymanie równowagi w budżecie będzie niemożliwym, albo Sejm znajdzie na każdym kroku przeszkodę w swych usiłowaniach około podniesienia ekonomicznego kraju. Pozyskanie takiego nowego źródła dochodu uważam dziś za możliwe, tem bardziej, że jest to nietylko postulatem naszym, ale postulatem niemal wszystkich innych krajów koronnych. (*Brawa*).

Ostrożność tylko nakazuje pierwiej zapewnić sobie to nowe źródło dochodu a potem dopiero uchwalić wydatki, któreby z tego źródła pokrycie miały.

Oprócz spraw, przez Wydział krajowy przedłożonych, przybędzie zapewne niejeden projekt z inicjatywy poselskiej, a byłoby do życzenia, by to na początku sesji nastąpiło, gdyż wnioski na końcu sesji przedkładane z trudnością tylko przez Sejm merytorycznie załatwione być mogą.

Materyał do pracy obfity a warunkiem powodzenia tych prac jest, byśmy nie szukali tego, co nas dzieli, nie wnosili echa walk wyborczych do tej sali, lecz łączyli się w pożytecznej pracy, której kraj ma prawo od nas wymagać, i której oczekuje. (*Brawa*). Oczekuje jej od nas także Ten, (*Postowie powstają*) który jest nam zawsze wzorem w pracy nad pomyślnością, zgodą i szczęściem swych ludów.

A niepodobna nie wspomnieć, że w ostatnich tygodniach mieliśmy znowu

dowód Jego łaski, że Jego to inicjatywie i życzeniu kraj cały i Sejm zawdzięcza, że może w swem gronie radosnem sercem powitać jako Kardynała, księcia Kościoła gr. kat. i Metropolite ruskiego. (*Brawa i oklaski*).

Niech więc w okrzyku, w którym Sejm obrady swe rozpocznie, znajdą wyraz uczucia nie tylko niezłomnej wierności i najgłębszego przywiązania ale i ponownej wdzięczności dla naszego Najmiłościvszego Cesarza i Króla. Jego Cesarska i Królewska Mość Cesarz i Król nasz Franciszek Józef I. niech żyje!

(Izba wznosi trzykrotnie okrzyk: Niech żyje! i Mnohaja lita!)

JE. Namiestnik ksiązę Sanguszko. Proszę o głos.

Marszałek JE. Dr. Stanisław hr. Badeni: Głos ma JE. ksiązę Namiestnik.

C. k. Namiestnik JE. Eustachy ks. Sanguszko: Wysoka Izbo! Mam zaszczyt z tego tu miejsca po raz pierwszy powitać Szanownych Panów. Stając w nowym charakterze przed tą Wysoką Izbą, nie uważam za potrzebne rozwijać szerokiego programu działalności swojej, jako obecnego Naczelnika Rządu. Jeśli ta Wys. Izba raczyła darzyć mnie swymi względami na innym stanowisku, to mam otuchę, że i w przyszłości znajdzie moja działalność w niej ocenienie życzliwe, odpowiadające najlepszym chęciom moim dla dobra kraju. Biorąc na swe barki zadanie wielce zaszczytne, ale ciężkie, kierowania administracją kraju, zdawałem sobie najzupełniej sprawę z trudności, jakie napotkam; podtrzymywała mnie jednak myśl, że w tej Wysokiej Izbie znajdę poparcie swojej działalności, że znajdę może i zaufanie i wiarę, iż jedynem usiłowaniem mojem będzie, służąc wiernie Najmiłościviej nam Panującemu Monarsze i Państwu, służyć krajowi (*Brawa*), pracować dla jego rozwoju na wszystkich polach.

Objąłem urządowanie po Namiestniku, który pozostawił cały aparat administracyjny krajowy wzorowo urządzony i który umiał wlać w tę liczną administrację nie tylko sprężystość, ale i ducha iście obywatelskiego, ducha poświęcenia dla kraju i służby. Staraniem jest i będzie mojem ducha tego utrzymać i uprawiać, oraz zastąpić w sprawach krajowych tę inicjatywę, której dał były Namiestnik tyle dowodów; staraniem będzie mojem kroczyć co do zasadniczych kierunków temi samemi, co on, drogami.

Mogę to uczynić tem snadniej i bezpieczniej, że mam skuteczną pomoc dotychczasowych kierowników wielkich działów

administracyi, znanych krajowi i tej Wys. Izbie i przejętych miłością dla kraju i dla sprawy jego rozwoju.

Rząd w każdym społeczeństwie być powinien czynnikiem stanowczym i silnym, to też Panowie możecie być pewni, że ze stanowiska, jakie Rządowi się należy, z praw i obowiązków, jakie mu ustawa przyznaje, nie uronię nic. Mają i mieć powinny organa Rządu wpływ na społeczeństwo; i o ten wpływ się będą starał, o ile będzie on oparty na szacunku, na który te organa zasłużyć powinny. (*Brawa*).

Jednym z najważniejszych warunków skutecznej administracyi kraju jest stosunek dobry władzy politycznej do władz autonomicznych. Kiedy dzisiejszy Minister Prezydent opuszczał stanowisko Namiestnika, podnoszono z wielu stron, że w ostatnich latach o dwoistości tych administracyj, o teoretycznej wadliwości całego urzędzenia kraj zapomniał, bo jej nie czuł. Jest to niezawodnie piękną pochwałą dla byłego Namiestnika, a także dla Wydziału krajowego, jest to zarazem dowodem, że z tej i z tamtej strony była gorąca chęć służenia sprawom krajowym.

Upewniać chyba nie potrzebuję, że z swej strony dołożę wszelkiego starania, żeby ten stosunek tak niezbędny dla spraw krajowych nietylko we Lwowie jako centrum kraju, lecz w całym kraju pozostał niezmienny i nadal, by ta harmonia wzmacniała się jeszcze z korzyścią dla kraju. Gwarancją dla mnie w tej mierze jest osobistość Jego Ekscelencyi Pana Marszałka, jego wypróbowana dzielność, niepospolite uzdolnienie, wytrawna znajomość publicznych spraw krajowych, gorące serce dla wszystkiego, co kraj obchodzi. Przyjmując z wdzięcznością do wiadomości to wszystko, co Jego Ekscelencya w tej sprawie dopiero co wypowiedział, upewnić Go mogę, że z mej strony dozna w spełnieniu swojego zadania możliwych ułatwień i rażącego poparcia.

Posłów ruskiej narodowości witam tutaj osobno i upewnić ich mogę, że odemnie najskrupulatniejszej sprawiedliwości, życzliwości i popierania rozwoju ruskiej narodowości oczekiwać mogą. (*Brawa*). W czasie mego krótkiego urzędowania mogli już przekonać się, że postępowanie moje względem sprawy ruskiej jest jasne i szczere (*Głosy z ław ruskich: Stawno!*); ilekroć spotkam się z objawami stronnicej namietności, jak przy wiecu, powstrzymywać je będę — służąc w danym razie i radą, która, gdyby była usłuchana, jak w kwestyi deputacyi do Najj. Pana, może na tem lepiejby była wyszła godność ruskiego narodu. (*Brawa*)

(P. Okuniewski. To pytanie!)

Pomiędzy sprawami kraj obchodzącymi góruje zawsze sprawa wykształcenia i wychowania publicznego; od niej zależy przyszłość naszego społeczeństwa. W ciągu swojego jeszcze bardzo krótkiego urzędowania miałem sposobność naocześnie przypatrzeć się, jak szczerą ręką, przy pomocy kraju, usiłuje Rząd postawić nasze Wszechnice na wysokości wymogów nowożytniej nauki i wiele uczyniono w ostatnich czasach pod tym względem, wiele uczynionem będzie w najbliższej przyszłości. Przez wybudowanie okazałych i w zupełności celom odpowiednich budynków, przez obsadzenie katedr nowych, przez udotowanie różnych, dla rozwoju nauki potrzebnych zakładów, podniosły się nasze Wszechnice do rzędu pierwszorzędných, uzupełni się niebawem fakultet medyczny we Lwowie i staną te dwa przybytki wiedzy na równi z najlepszymi w Europie, dając narodowi, kraj ten zamieszkującemu, sposobność walczenia o lepsze z innymi narodami w pięknej i płodnej emulacyi około rozwoju nauki i cywilizacyi.

Sprawozdanie roczne Rady szkolnej krajowej co do szkół średnich, ludowych i przemysłowych jest już zapewne w rękach szanownych Panów. Co do szkół średnich skonstruować z przyjemnością mogę, iż dzięki działalności Rady szkolnej krajowej, osiągnięty został w tym dziale szkolnictwa w ostatnich latach bardzo znakomity postęp. Zadaniem trudnem tego działy szkolnictwa jest zaznajomić młodzież z naukami, których ilość niepomiernie wzrosła a dojść do tego celu tak, iżby młodzież nie była przeciążoną nauką w sposób rozwojowi fizycznemu i intelektualnemu szkodliwy; — pod tym względem dokonano już bardzo znacznych ulepszeń. Także i pod względem umieszczenia tychże szkół zaznaczyć można bardzo doniosłe postępy, a w najbliższym czasie dokonane będą znacznym kosztem budowy, których celem korzystniejsze umieszczenie kilku większych tego rodzaju zakładów w kraju.

Co do szkół niższych, to krótkość czasu, od jakiego mam zaszczyt zasiadać w Radzie szkolnej, nie daje mi sposobności dodania jakichkolwiek uwag do tego, co w sprawozdaniu Rady szkolnej krajowej Panowie znajdziecie; wyrażam jednak życzenie i nadzieję, iż w tej Wysokiej Izbie rozwinie się o nich przy sposobności wyczerpująca i pouczająca dyskusya, która niezawodnie dla Rady szkolnej, dla jej wysoce zasłużonego kierownika, który w Waszem gronie zasiada i dla mnie jest zawsze wielce pożądana.

W roku bieżącym zaczęła funkcyonować sekcyja trzecia Rady szkolnej krajowej.

Sekcyja ta ma za zadanie zajmować się szkołami przemysłowemi i fachowemi w kraju. Jej istnienie i działalność dały już nowy impuls rozwojowi tej kategorii szkół tak potrzebnych dla ekonomicznego postępu kraju.

Ze spraw żywo społeczeństwo w tej chwili obchodzących, jest sprawa, której milczeniem pominałbym nie chciał; to sprawa emigracyi do Brazylii.

Ekonomicznie została ta sprawa z wielu bardzo stron przecenioną, albowiem ilościowo nie przedstawia się ona zupełnie zagrażająco a nawet byłoby zupełnie w porządku rzeczy, gdyby kraj dosyć gęsto zaludniony a nie mający w tym stopniu co inny rozwiniętego przemysłu, który jak wiadomo, tysiącom egzystencyj daje zarobek — gdyby kraj taki eksportował pewną ilość swych synów w strony dalekie, gdzie im się lepiej powodzićby mogło. Jest jednak w tej emigracyi głównie we wschodniej części kraju naszego coś, na co jest obowiązkiem Rządu zwrócić uwagę społeczeństwa.

Nie jest to poszukiwanie pracy, względnie zarobku, owszem jest to jakby uchylanie się od trudności, które z natury rzeczy komplikujące się coraz więcej stosunki każdej rodziny powodują, nie najbiedniejsi bowiem emigrują i nie z najbiedniejszych okolic kraju.

Rola Rządu ograniczyć się musi w takich razach do uregulowania model, pod którymi wyjazd dozwolony być może, i wszystkie rozporządzenia, jakie Rząd w tej sprawie wydał, poczynione zostały w interesie samych emigrantów, by ich ochronić od bolesnych zawodów i ostatecznego niedostatku, na któryby mogli być narażeni. W sprawie tej musi się Rząd odwołać do społeczeństwa, by ono popierało jego zarządzenia a osobiście, by się starało usunąć zło w jego przyczynach, by się starało usunąć to, co w takiej emigracyi niezdrowego się znajduje.

Znajdziecie Panowie na pulpitach Swoich sprawozdanie dyrekcji funduszu propinacyjnego o stanie tego funduszu: stan jego jest dotychczas pomyślny. Zaprzeczyc się nie da jednak, że różne okoliczności wpływają ujemnie na dochody jego: i tak klęski elementarne z lat ostatnich i w wielu okolicach zubożenie ludności, emigracya włościan, dalej obciążanie konsumpcyi spirytusowej opłatami krajowemi, wreszcie w ostatnich czasach konkurencya ze strony przemysłowców prowadzących handel wolny trunkami niepropinacyjnymi we flaszkach zamkniętych.

Utrzymanie dotychczasowej wysokości dochodów jest ciągłą troską dyrekcji i jak-

kolwiek w niektórych okolicach dał się uczuć dotkliwy upadek dochodów, to jednak ubytek ten jest zrównoważony podniesieniem się propinacyi w miastach i miasteczkach; wreszcie muszę jeszcze nadmienić, że cała pozostała za końcem r. 1894 reszta niewypłaconych wynagrodzeń za odjęcie prawa propinacyjnego, złożono w myśl postanowień ustawy zaraz z początkiem ubiegającego roku na rzecz uprawnionych do depozytu sądowego a to w gotówce 262.858 zł. w obligacyach 202.050 zł., tak, że z tego tytułu dyrekcya nie ma już żadnych zobowiązań.

Rząd w tym roku przedłożył tej Wysokiej Izbie projekt ustawy, do czego zresztą był przez tę Wysoką Izbę na ostatniej sesyi wezwany.

Jest to projekt noweli zmieniającej niektóre postanowienia ustawy konkurencyjnej a mający na celu ulgi dla tych konkurujących, którzy obecnie konkurują do kościołów lub cerkwi a zarazem utrzymują filie tychże kościołów lub cerkwi. Przez uchwalenie tego projektu stanie się zadość często podnoszonemu w tej Wysokiej Izbie życzeniu, osobiście ze strony posłów z mniejszej własności. (*Brawa i oklaski.*)

Kończąc, przedstawiam Wysokiej Izbie, jako Komisarza rządowego, radcę Dworu hr. Łosia.

Marszałek. Zanim przystąpimy do porządku dziennego, podam do wiadomości Wysokiej Izby przedewszystkiem, że udzieliłem następujących urlopów: ks. biskupowi Kuiłowskiemu i ks. biskupowi Łobosowi, którzy ze względu na zajęcia dycecezyjne i zły stan zdrowia nie będą brali udziału w pracach sejmowych.

P. Rotterowi do 2. stycznia z powodu powołania go do ankiety co do szkolnictwa przemysłowego w Wiedniu.

P. Franciszkowi Mycielskiemu na 8 dni z powodu słabości.

P. Czarkowskiemu-Golejewskiemu na 1 dzień z powodu słabości w rodzinie.

P. Trzeciekiemu na 4 dni z powodu słabości w rodzinie.

P. Szeliskiemu na dni 8 z powodu ważnych zajęć, które ma około Nowego roku.

Prócz tego prosili o urlop p. Prezydent ministrów J. E. Kazimierz hr. Badeni i Minister finansów p. Biliński do 18. stycznia.

Czy żąda kto głosu w tej sprawie? (Nikt). Kto się zgadza, aby p. Prezydentowi ministrów i p. Ministrowi finansów udzielić urlopów do 18. stycznia, zechce rękę podnieść. (Większość). Urlop został im udzielony.

P. Siemiginowski prosi telegraficznie o udzielenie urlopu na trzy tygodnie z powodu słabości. Żąda kto głosu? (Nikt). Kto się zgadza z udzieleniem tego urlopu, zechce rękę podnieść. (Większość). Urlop jest udzielony.

Przestępujemy do porządku dziennego.

Przedewszystkiem przystępujemy do sprawdzenia wyborów. Usuwam z porządku dziennego sprawdzenie trzech wyborów z powodu wniesionych w ostatniej chwili protestów. Mianowicie są to wybory z okręgu gmin wiejskich w powiatach turczańskim, czortkowskim i złoczowskim.

Głos ma sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (zaczyna czytać: „Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z okręgu kamionecznego“).

P. Abrahamowicz. Proszę o głos w sprawie formalnej.

Marszałek. W sprawie formalnej udzielam głosu p. Abrahamowiczowi.

P. Abrahamowicz. Pozwolę sobie uczynić wniosek, aby z uwagi na wielką liczbę wyborów, które dziś mają być zatwierdzone, przystąpić do postępowania, które się w ogóle praktykuje a mianowicie, aby p. sprawozdawca odczytywał nazwiska wybranych w pojedynczych okręgach posłów i o ile żaden wybór nie będzie opugnowanym, przystąpić do zatwierdzenia tych wyborów bez odczytywania sprawozdania szczegółowego.

Marszałek. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, podaję wniosek p. Abrahamowicza pod głosowanie. Kto się z nim zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. Proszę p. sprawozdawcy zastosować się do tej uchwały, i odczytać najpierw nazwiska posłów wybranych w okręgach wyborczych.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta):

Wybranymi zostali z kuryi gmin wiejskich: okręgu wyborczego kamionecznego J. E. Stanisław hr. Badeni.

Marszałek. Kto ten wybór uznaje za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta):

Z okręgu wyborczego bocheńskiego: p. Dr. Franciszek Hoszard.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Wybór jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta):

Z okręgu wyborczego brodzkiego: p. Aleksander Barwiński.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Wybór jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta):

Z okręgu wyborczego brzeskiego: p. Dr. Szymon Bernadzikowski.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Wybór jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta):

Z okręgu wyborczego buczackiego: p. Artur Zaremba Cielecki.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Wybór jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta):

Z okręgu wyborczego chrzanowskiego: p. Andrzej hr. Potocki.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Wybór jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta):

Z okręgu wyborczego cieszanowskiego: p. Julian kniaź Pużyna.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Wybór jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego dąbrowskiego p. Jakób Bojko.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Wybór jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego dobromilskiego: p. Paweł Tysszkowski.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Wybór jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego dolińskiego: ks. Bazyli Niebyłowicz.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Wybór jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego drohobyckiego: p. Xenofont Ochrymowicz.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Wybór jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta): Z okręgu wyborczego husiatyńskiego: p. Adam hr. Goluchowski.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Wybór jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta): Z okręgu wyborczego jasielskiego p. Jan Data.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Wybór jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta): Z okręgu wyborczego jaworowskiego: p. Jan hr. Szepteycki.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Wybór jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta): Z okręgu wyborczego kołomyjskiego p. Dr. Teofil Okuniewski.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta): Z okręgu wyborczego kosowskiego JE. Filip Zaleski.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta): Z okręgu wyborczego lwowskiego: p. Teofil Merunowicz.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta): Z okręgu wyborczego łańcuckiego p. Bolesław Żardecki.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta): Z okręgu wyborczego nadwórniańskiego: Ks. Korneli Mandyczewski.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta): Z okręgu wyborczego niskiego: p. Dr. Klemens Kostheim.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta): Z okręgu wy-

borczego nowosądeckiego: p. Stanisław Potoczek.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta): Z okręgu wyborczego pilzneńskiego: p. Maciej Warzecha.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta): Z okręgu wyborczego podhajeckiego: p. Dr. Damian Sawczak.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta): Z okręgu wyborczego przemysłańskiego: p. Roman hr. Potocki.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta): z okręgu wyborczego rawskiego: p. Franciszek Jędrzejowicz.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta): Z okręgu wyborczego rudeckiego: p. Dr. Leon Jakliński.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta): Z okręgu wyborczego skałackiego: p. Szczęsny hr. Koziebrodzki.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta): Z okręgu wyborczego sokalskiego: p. Anatol Wachnianin.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta): Z okręgu wyborczego tarnowskiego: JE. Eustachy ks. Sanguszko.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego trembowelskiego: p. Dr. Julian Olpiński.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego żywieckiego: p. Wojciech Szwed.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Marszałek. Proszę teraz p. sprawozdawcy o odczytanie nazwisk posłów wybranych w okręgach wyborczych kurii większych posiadłości.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego czortkowskiego: pp. Bronisław Horodyski, Władysław Czaykowski i Włodzimierz Siemiginowski.

Marszałek. Kto uznaje te wybory za ważne, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego kołomyjskiego: pp. Dr. Mikołaj Krzysztofowicz i Stanisław hr. Dzie duszycki.

Marszałek. Kto uznaje te wybory za ważne, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego lwowskiego: p. Dawid Abrahamowicz.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego przemyskiego: pp. Dr. Włodzimierz Kozłowski i Stefan hr. Zamoyski.

Marszałek. Kto uznaje te wybory za ważne, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego przemyskiego: p. Zygmunt Dembowski.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego rzeszowskiego: pp. Edward Jędrzejowicz i Karol hr. Scipio.

Marszałek. Kto uznaje te wybory za ważne, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego sądeckiego pp. Dr. Tadeusz Pilat i Dr. Gustaw Romer.

Marszałek. Kto uznaje te wybory za ważne, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego samborskiego: pp. Dr. Tadeusz Skalkowski, Stanisław Niezabitowski i Albin Rayski.

Marszałek. Kto uznaje te wybory za ważne, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego sanockiego pp. Stanisław Gnięwosz, Jan Trzeciecki i Mieczysław Urbański.

Marszałek. Kto uznaje te wybory za ważne, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego stanisławowskiego pp. Stanisław Brykczyński i Wojciech hr. Dzie duszycki.

Marszałek. Kto uznaje te wybory za ważne, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego stryjskiego pp. Klemens hr. Dzie duszycki i Franciszek Rozwadowski.

Marszałek. Kto uznaje te wybory za ważne, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego tarnopolskiego pp. Leon hr. Piniński, Jan Vivien i Eustachy Zagórski.

Marszałek. Kto uznaje te wybory za ważne, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego tarnowskiego pp. Józef Męciński, Franciszek hr. Mycielski i Mieczysław hr. Rey

Marszałek. Kto uznaje te wybory za ważne, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego żółkiewskiego pp. Stanisław Polanowski, Zdzisław Obertyński i Dr. Wincenty Kraiński.

Marszałek. Kto uznaje te wybory za ważne, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Upraszam p. Sprawozdawcy odczytać teraz nazwiska posłów wybranych z okrę-

gów wyborczych kuryi miast i Izb handlowych i przemysłowych.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego miasta Lwowa pp. JE. Dr. Franciszek Smolka, Tadeusz Romanowicz, Michał Michalski i Dr. Bernard Goldmann.

Marszałek. Kto uznaje te wybory za ważne, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego miasta Brodów p. Oktaw Sala

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego miasta Jarosławia p. Dr. Władysław Jahl.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego miasta Kołomyi p. Stanisław Szczepanowski.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta): Z okręgu wyborczego miasta Przemyśla p. Dr. Alexander Dworski.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta):

w okręgu wyborczym miasta Nowego Sącza: J. E. Dr. Julian Dunajewski.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta):

z okręgu wyborczego miasta Sambora: p. Ludwik Słotwiński.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta):

z okręgu wyborczego miasta Stanisławowa J. E. Dr. Leon Biliński.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta):

z okręgu wyborczego miasta Stryja: p. Dr. Filip Fruchtman.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta):

z okręgu wyborczego miasta Tarnopola: p. Szczęsny Pohorecki.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta):

z okręgu wyborczego miasta Tarnowa: p. Adolf Vayhinger.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta):

z okręgu wyborczego Izby handlowej i przemysłowej w Brodach: p. Dr. Nathan Löwenstein.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta):

z okręgu wyborczego Izby handlowej i przemysłowej w Krakowie: p. Dr. Arnold Rapoport.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Chamiec (czyta):

z okręgu wyborczego Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie: p. Dr. Zdzisław Marchwicki.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Marszałek. Proszę jeszcze Członka Wydziału krajowego p. Edwarda Jędrzejowicza, by zdał sprawę z wyboru posła Chamca z kuryi gmin wiejskich powiatu zaleszczyckiego.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Edward Jędrzejowicz (czyta):

z powiatu zaleszczyckiego wybrany posłem p. Antoni Jaxa Chamiec.

Marszałek. Kto uznaje ten wybór za ważny, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Marszałek. Przystępujemy teraz do odebrania przyrzeczenia poselskiego od posłów, których wybór został sprawdzony. Proszę p. sekretarza hr. Zdzisława Tarnowskiego, aby odczytał rotę przyrzeczenia po polsku.

Sekretarz p. **Zdzisław hr. Tarnowski** (czyta rotę przyrzeczenia poselskiego w języku polskim).

Marszałek. Proszę p. sekretarza Karatnickiego o odczytanie rotę przyrzeczenia po rusku.

Sekretarz p. **Karatnicki** (czyta rotę przyrzeczenia poselskiego w języku ruskim).

Marszałek. Celem złożenia przyrzeczenia poselskiego upraszam o odczytanie nazwisk wszystkich posłów, których wybór został sprawdzony.

Sekretarz p. **Zdzisław hr. Tarnowski** (czyta spis zweryfikowanych okręgów wyborczych. Posłowie obecni składają przyrzeczenie poselskie w ręce Marszałka).

Marszałek. Przed przystąpieniem do porządku dziennego zażądał głosu p. Barwiński. Udzielam mu głosu.

P. Barwiński. Ruskiej posły wstępujucy do Sojmu, uważajut za swij obowiazok złożyty ślidujuszczu deklaraciju:

Imenowanie Jeho Eminencyi Myropolitita Dra Sylwestra Sembratowycza kardynałom, uważajut ruski posły wyrazom najwyższej woły Stołycy Apostolskiej i Korony' szczo do riwnoprawnosti ruskiej cerkwy i narodnosti z inszymi obriadami i narodnostiamy w derżawi i kraju i przymajut tuju najwyższu widznaku perszoho kniazia ruskiej cerkwy, z poczuciem szczyroj podiaki. Ruski posły uważajut połałodzenie sprawy ruskiej na osnowi pownoj riwnoprawnosti pytaniem nahlaczem i dalekosiałem dla interesiw derżawy, a osoblywo kraju, poza — jak tilko tym sposobom może buty perewedene połałodzenie widnosyn meżynarnodnych meży oboma narodnostiamy w kraju, kotrych syły muszut zwernuty sia do ekonomicznoho pidnesenia kraju i ochorony naszoho selaństwa pered ekonomicznoju ruinoju. (*Brawo.*)

Przynajucy koniecznu i nahłu potrebu takoho połałodzenia widnosyn meżynarnodnych w kraju, ne mohut ruski posły obmynuty sej nahody, szczo by ne wyskazaty hluboko widczuwanoho żalu z przyczyny neprychylnoho stanovyszczu suproty ruskiej narodowosty pry ostatnych wyborach sojmowych tak centralnoho komitetu jako wyrazu bilszosty sojmowej jak i ne korektnoho i nelegalnoho postupowania orhanów prawytelstwennych w mnohych powitach, nawit pry kandydatach narodno-ruskich, czym pokrywdżeno prawa narodnosti ruskiej i obmeżeno jej reprezentaciju w Sojmi krajewym. Jako konstytucyjni zastupnyki narodu rusko w Hałyczyni uważajem sebe w powni uprawnieniimi dbaty o jak najskorsze i sprawedlywe połałodzenie po-

treb nacyonalnych ruskoho narodu a prytim budemo braty uczast w pozytywnych pracach Wysokoho Sojmu. Zasterihajemo sia odnakoż protyw majoryzacji w sprawach nacyonalnych ruskoho narodu, pozajak muslybyśmy wytiahnuty z toho konieczni konsekwencji szczo do naszoy uczasty w pracach sojmowych.

Marszałek. Udzielam głosu p. Okuniewskiemu, który go zażądał w celu złożenia deklaracyi.

P. Dr. Okuniewski: W imeni moim i moich towarzysziw politycznych zasterihajusia protyw wmiszuwaniu sia włastej tak autonomicznych jak i prawytelstwennych, w naszymi wnutrenni kulturni sprawy i protyw rozdiluwaniu Rusyniw na programowych i neprogramowych. My chcemo żyty swoim żytciem. Zasterihajemo sia i protestujemy protyw wyboriw i postupowaniu tak centralnoho komitetu polskoho jak i protyw nadużytiom włastej, kotri unemożebnyły nam widpowidni syły naszymi tu' wwesty, szczo by spilno z Panamy pracowały dla dobra narodnosti i kraju.

Marszałek. Przystępujemy do następnego punktu porządku dziennego tj. do pierwszego czytania sprawozdań Wydziału krajowego. Sprawozdawca p. Wereszczyński ma głos

Członek Wydziału krajowego p. **Wereszczyński:** Nim przystąpię do ustępu drugiego porządku dziennego czynię wnioszek:

Wysoka Izba raczy uchwalić wybór czterestu komisyj, a mianowicie: gminnej z 9 członków, budżetowej z 19, gospodarstwa krajowego z 19, administracyjnej z 15, przemysłowej z 11, górniczej z 9, szkolnej z 17, kolejowej z 15, drogowej z 15, sanitarnej z 9, bankowej z 11, petycyjnej z 23, solnej z 9, prawniczej z 9 członków.

Marszałek. Członek Wydziału krajowego uczynił wnioszek co do wyboru czterestu komisyj i podał zarazem liczbę, zilu członków każda z tych komisyj ma się składać.

Czy żada kto głosu co do wyboru tych komisyj i ich składu liczebnego? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żada, przystępujemy do głosowania. Kto się zgadza z wnioskiem członka Wydziału krajowego, raczy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Członek Wydziału krajowego p. **Dr. Wereszczyński:** Wysoka Izba raczy nadto w myśl §§ 49 i 50 regulaminu uchwalić, by przedłożenia i sprawozdania Wydziału krajowego, odnoszące się do spraw administracyjnych mogły być wysłuchane bez drukowania i rozdania sprawozdań, tudzież, by mogły być doreczane wprost do drugiego czytania.

Marszałek. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, przystępujemy do głosowania. Kto się z tym wnioskiem zgadza, raczy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału kraj. p. Dr. **Wereszczyński** (czyta): Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie ustawy gminnej dla miast nieobjętych ustawą gminną z dnia 13. marca 1889 nr. 24. Dz. u. kr., i dla miasteczek. (AI. 1.) Wnoszę odesłanie tego sprawozdania do komisji gminnej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, raczy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. Z porządku dziennego następuje punkt 3. Tensam p. sprawozdawca ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału kraj. p. Dr. **Wereszczyński** (czyta): Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zmiany § 26 ustawy o Reprezentacji powiatowej (AI. 2.) Wnoszę odesłanie tego sprawozdania do komisji gminnej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, raczy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału kraj. p. Dr. **Wereszczyński** (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy Lencze górne (powiat wadowicki) o przyjęcie na fundusz krajowy kosztów utrzymania nieletniej Maryanny Zabłockiej w kwocie 150 zlr. w. a. (AI. 3.)

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy Brzezinki o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 59 zlr. należącej się w części gminie m. Lwowa a w części gminie miasta Morawskiej Ostrawy z tytułu kosztów utrzymania Anny Boj dakowej. (AI. 4.)

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminny Zhylytowska Góra o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 72 zlr. należącej się gminie m. Tarnowa z tytułu kosztów utrzymania nieletniej Zofii Podlaskiej. (AI. 5.)

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy Łostówki (w pow. limanowskim) o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 341 zlr. 46 ct. a. w. należącej się gminie miasta Budapesztu z tytułu kosztów utrzymania nieletnich Katarzyny i Reginy Farganusów. (AI. 6.) Wnoszę odesłanie tych sprawozdań do komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Rozprawa zamknięta.

Kto przyjmuje ten wniosek, raczy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj. p. Dr. **Wereszczyński** (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o zarządzie krajowych wolnych składów publicznych dla zboża i spirytusu we Lwowie i Krakowie. (AI. 7.)

Wnoszę o odesłanie tego sprawozdania do komisji gospod. krajowego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, raczy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. Z porządku dziennego następuje punkt 4. Tensam p. sprawozdawca ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału kraj. p. Dr. **Wereszczyński** (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o administracji kraj. funduszu pożyczkowego i kraj. funduszu byłego galic. korpusu ochotników — na budowę koszar i szpitali dla wojska. (AI. 8.) — Wnoszę przydzielenie tego przedmiotu do komisji administracyjnej; a dalej: pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowych zakładach w Dublanach, (AI. 9) i pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o kraj. średniej szkole rolniczej w Czernichowie. (AI. 10.)

Wnoszę odesłanie tych dwóch ostatnich sprawozdań do komisji gospodarstwa krajowego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje te wnioski, raczy rękę podnieść. (Większość). — Wnioski są przyjęte.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj. p. dr. **Wereszczyński** (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z petycji s. p. Maryi Karpuszkowej o zaopatrzenie sierót po zmarłym inżynierze Wydziału krajowego Sewerynie Karpuszcze. (AI. 11.)

Wnoszę odesłanie tego sprawozdania do komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. — Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, raczy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj. p. dr. **Wereszczyński** (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o popieraniu kuitury krajowej na polu budowl. wodnych. (AI. 12.)

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowym praktycznym kursie dozorców melioracyjnych. (AI. 13.)

Wnoszę odesłanie tych sprawozdań do komisji gospodarstwa krajowego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Rozprawa zamknięta. — Kto przyjmuje ten wniosek, rączy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. — Z porządku dziennego następuje punkt 15. Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Romanowicz ma głos

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj. p. **Romanowicz** (czyta):
Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie prowizoryum budżetowego na I. kwartał roku 1896. (Al. 14).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z preliminarzem funduszu krajowego na rok 1896. (Al. 15).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z zamknięciem rachunków funduszu krajowego za rok 1894 (Al. 16).

Wnoszę w imieniu Wydziału krajowego odesłanie tych sprawozdań do komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Kto przyjmuje ten wniosek, rączy rękę podnieść (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj. p. **Romanowicz** (czyta):
Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego. (Al. 17).

Wnoszę w imieniu Wydziału krajowego odesłanie tego sprawozdania do komisji przemysłowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Kto przyjmuje ten wniosek rączy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Romanowicz** (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności w zakresie spraw rolniczych przydzielonych. Dep. II. (Al. 18).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie powiększenia etatu referentów fachowych dla spraw rolniczych w Wydziale krajowym. (Al. 19).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia hodowli bydła w Galicyi w r. 1895. (Al. 20).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie tępienia myszy polnych. (Al. 21).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w sprawie dalszej subwencji na zalesienie wydmy piaszczystych w kraju. (Al. 22).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności krajowych

wędrownych nauczycieli gospodarstwa wiejskiego, weterynaryi i mleczarstwa. (Al. 23).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowych niższych szkołach rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach tudzież o krajowej szkole uprawy i wyprawy lnu i konopi w Gródku. (Al. 24).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowej szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie. (Al. 25).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie. (Al. 26).

Wnoszę w imieniu Wydziału krajowego odesłanie tych sprawozdań do komisji gospodarstwa krajowego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, rączy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Romanowicz** (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych. (Al. 27).

Wnoszę w imieniu Wydziału krajowego odesłanie tego sprawozdania do komisji górniczej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, rączy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Romanowicz** (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie rachunków z administratyi funduszu korpusu ochotników z r. 1859 odebranego na rzecz Skarbu krajowego. (Al. 28).

Wnoszę w imieniu Wydziału krajowego odesłanie tego sprawozdania do komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. — Kto przyjmuje ten wniosek, rączy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Romanowicz** (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie niektórych postanowień ustawy krajowej „O stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego w publicznych szkołach ludowych“. (Al. 29).

W imieniu Wydziału krajowego wnoszę odesłanie tego sprawozdania do komisji szkolnej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Rozprawa zamknięta.

Kto przyjmuje ten wniosek, raczy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Romanowicz**. Wnoszę równocześnie imieniem Wydziału krajowego, by Wysoka Izba raczyła upoważnić komisję budżetową do wniesienia sprawozdania ustnego w przedmiocie prowizoryum budżetowego na pierwszy kwartał r. 1896.

W poprzednich latach był ten zwyczaj, że Wysoka Izba załatwiała sprawę prowizoryum budżetowego na podstawie ustnego sprawozdania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto ten wniosek przyjmuje, raczy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Z porządku dziennego następuje punkt 31. Sprawozdawca p. **Chamiec** ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności jego urzędowych za czas od grudnia 1894 do listopada 1895.

Ponieważ to sprawozdanie rozpada się na kilka działów, króre treścią swoją należą do rozmaitych komisji, przeto imieniem Wydziału krajowego wnoszę ażeby sprawozdanie departamentu I. odesłać do komisji gminnej, II. do komisji budżetowej, III. do szkolnej, IV. częścią do drogowej, częścią do kolejowej, V. departamentu do komisji sanitarnnej, a VI. do prawniczej.

Marszałek. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. (AI. 30).

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie petycji emerytowanych nauczycieli, tudzież wdów po nauczycielach o udzieleniu lub podwyższeniu emerytury, pensji wdowiej lub daru z łaski. (AI. 31).

Imieniem Wydziału krajowego wnoszę odesłanie tego sprawozdania do komisji budżetowej.

Marszałek. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o petycjach kilku gmin w sprawie niżnienia prestacji na płace nauczycieli. (AI. 32).

Wnoszę odesłanie do komisji budżetowej.

Marszałek. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec** (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z projektem zmiany §-fu 12. ustawy z d. 15. sierpnia 1866 Nr. 28. dz. ust. kraj. „O konkurencji kościelnej“. (AI. 33).

Wnoszę odesłanie tego sprawozdania do komisji administracyjnej.

Marszałek. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Chamiec**. Również wnoszę ażeby przekazać komisji budżetowej następujących pięć sprawozdań Wydziału krajowego (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału kraj. w przedmiocie uregulowania należności, dyet i kosztów podróży urzędników Wydziału krajowego i zakładów krajowych. (AI. 34).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału kraj. w przedmiocie subwencji na restaurację katedry na Wawelu. (AI. 35).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału kraj. w przedmiocie subwencji na restaurację wewnętrzną kościoła parafialnego w Bielinach. (AI. 36).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału kraj. o urządzeniu oświetlenia elektrycznego w gmachu sejmowym. (AI. 37).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o fundacji hr. Stanisława Skarbka za lata 1893 i 1894. (AI. 38).

Marszałek. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek przyjęty. Z kolei następuje porządku dziennego p. 40. Głos ma sprawozdawca p. **Edward Jędrzejowicz**.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Edward Jędrzejowicz** (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie uwolnienia od myta kopytkowego w mieście Lwowie zaprzęgów woźących potrzebne materiały do budowy i konserwacji dróg powiatowych i gminnych powiatu Lwowskiego (AI. 39).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie petycji gmin Szczawnica wyżna, Szczawnica niżna, Szlachtowa, Jaworek, Biała woda i Czarna woda o uchylenie myta pobieranego od pieszych przechodzących przez most na rzeczce Dunajcu na drodze krajowej Szczawnicko-Krościeńskiej. (AI. 40).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie petycji

gminy i obszaru dworskiego Kreców i innych o przełożenie drogi krajowej Przemysko-Sanockiej na przestrzeni od Tyrawy wołoskiej do Wujskiego (Załuża). (Al. 41).

Wysoka Izba raczy te trzy sprawozdania odesłać do komisji drogowej.

Marszałek. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Edward Jędrzejowicz.** (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału kraj. o Banku krajowym. (Al. 42).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zmiany §. 89. statutu Banku krajowego i podwyższenia gwarancji kraju za wkładki oszczędności lokowane w Banku krajowym tudzież za ich oprocentowanie do wysokości 4 milionów zł w. a. (Al. 43).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z organizacji kredytu włościańskiego i o kredycie włościańskim Banku krajowego do spółek parcelacyjnych. (Al. 44).

Wysoka Izba raczy te trzy sprawozdania odesłać do komisji bankowej.

Marszałek. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek przyjęty. Z kolei następuje porządku dziennego p. 46. Sprawozdawca p. **Hoszard** ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Dr. **Hoszard** (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z projektem nstawy urządzającej stosunki prawne szpitali powszechnych i publicznych w kraju. (Al. 45).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia dalszej seryi okręgów sanitarnych w r. 1896. (Al. 46).

Imieniem Wydziału krajowego wnoszę odesłanie tych sprawozdań do komisji sanitarnej.

Marszałek. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Dr. **Hoszard** (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie objęcia w własny zarząd apteki kraj. szpitala powszechnego we Lwowie z dniem 1. stycznia 1896. (Al. 47).

Wnoszę odesłanie tego sprawozdania do komisji budżetowej.

Marszałek. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Dr. **Hoszard** (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie budowy nowego domu na szpital powszechny w Tarnopolu. (Al. 48).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie powiększenia przestrzeni szpitala powszechnego w Białej. (Al. 49).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o potrzebie powiększenia przestrzeni w szpitalu powszechnym w Rzeszowie. (Al. 50).

Wnoszę odesłanie tych trzech sprawozdań do komisji sanitarnej.

Marszałek. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Dr. **Hoszard** (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia w szpitalu św. Łazarza w Krakowie posady szóstego sekundaryusza II. klasy i pisarza dla izby przyjmowania chorych (Al. 51).

Pierwsze ozytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie objęcia szpitala św. Ludwika w Krakowie w zarząd kraju. (Al. 52).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z usprawiedliwieniem niektórych kredytów wstawionych do preliminarza budżetu kraj. na r. 1896. (Al. 53).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w sprawie przyjęcia na ciężar funduszu kraj. kosztów leczenia i utrzymania Katarzyny Korwinowej w zakładach wiedeńskich. (Al. 54).

Wnoszę, ażeby te cztery sprawozdania odesłane zostały do komisji budżetowej.

Marszałek. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek przyjęty. Z kolei następuje p. 56. porządku dziennego. Głos ma sprawozdawca p. **Sawczak**.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Sawczak** (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z projektem ustawy łowieckiej. (Al. 55).

Wnoszę odesłanie tego sprawozdania do komisji administracyjnej.

Marszałek. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek przyjęty.

Sprawozdawca, członek Wydziału krajowego, p. Dr. **Sawczak** (czyta): Pierwsze

czytanie sprawozdania Wydziału kraj. w przedmiocie ustawodawstwa podatkowego i należytości prawnych. (Al. 56).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału kraj. w przedmiocie utworzenia nowego Sądu powiatowego w Kamienicy. (Al. 57).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału kraj. w przedmiocie wyłączenia gminy i obszaru dworskiego w Czyżowicach z okręgu sądowego w Sądowej Wiszni a przydzielenia do okręgu sądowego w Mościskach. (Al. 58).

Wnoszę odesłanie tych sprawozdań do komisji prawniczej.

Marszałek. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek przyjęty. Z kolei następuje p. 60. Sprawozdawca p. Romanowicz ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego, p. **Romanowicz** (czyta): Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie założenia nowych niższych szkół rolniczych. (Al. 59).

Wnoszę odesłanie tego sprawozdania do komisji gospodarstwa krajowego.

Marszałek. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek przyjęty.

Podany jest do łaski marszałkowskiej wniosek p. Dunajewskiego i towarzyszy; proszę p. sekretarza Zdzisława hr. Tarnowskiego o odczytanie.

Sekretarz, Zdzisław hr. Tarnowski (czyta):

W n i o s e k :

Zważywszy, że podwaliną wszelkiego samorządu jest gmina, że samorząd tam nie może mieć pełnego rozwoju, gdzie jego instytucje lokalne, pozbawione warunków żywotności, potrzebują ustawicznej pomocy z zewnątrz i nie mogą spełniać swych zadań o własnych siłach;

zważywszy, że w dzisiejszej organizacji gminy wiejskiej w Galicyi zachodzi rażąca sprzeczność między szerokim zakresem zadań i obowiązków, jakie na gminę nakłada ustawa, a zasobem sił i środków, jakie ma do ich wypełnienia obecna jednostka gminna, że nasza gmina wiejska nie jest w stanie wykonać swych zadań i że nawet to niedostateczne wypełnianie obowiązków połączone jest z nadmiernym wysiłkiem i przeciążeniem jej słabego organizmu;

zważywszy, że wartość administracji polega na poprawnym i równomiernym wykonaniu ustaw na całej przestrzeni kraju i wobec wszystkich jego obywateli, że wykonywanie ustaw w gminach wiejskich

powierzone jest organom, nie mającym po większej części możności ich wykonania, że przeto daremne byłoby mnożenie ustaw, skoro dziś obowiązujące ustawy nie są należycie wykonywane;

zważywszy, że od samego początku wprowadzenia w życie ustawy z 12. sierpnia 1866 r. d. u. kr. Nr 19. nieustannie podnoszono zarzuty zarówno przeciw prawnej jak i materalnej organizacji, którą to ustawa nadała gminie wiejskiej;

zważywszy, że niedostatki dzisiejszej organizacji i funkcji gminy oddziałują wzajemnie na cały ustrój instytucji samorządu, na dobrobyt kraju i rozwój cywilizacyjny ludności;

zważywszy wreszcie, że gdy chodzi o tak doniosłą zmianę urządzeń administracyjnych, jaką jest reforma ustawy gminnej, wypracowanie projektu ustawodawczego wychodzić powinno od władzy rządowej, albowiem rząd przedewszystkiem rozporządza takim zasobem sił pracujących i materalnych, który jest potrzebny, aby odpowiedny wszystkim tak rozlicznym względem, projekt do ustawy wypracować że przeto tą drogą można najłatwiej osiągnąć zmianę obowiązującej dziś ustawy gminnej;

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Wzywa się c. k. Rząd, aby po zasięgnięciu zdania Wydziału krajowego przedłożył projekt zmiany ustaw z 12. sierpnia 1866 r. dz. u. kr. Nr 19 i 20 w kierunku stworzenia gmin okręgowych, w których skład weszłyby dotychczas oddzielnie istniejące gminy wiejskie i obszary dworskie w celu spełnienia zbiorowemi siłami zadań administracji publicznej, w zachowaniu indywidualnej odrębności i wzajemnej niezależności dotychczasowych jednostek w skład tejsze gminy okręgowej wejść mających.

We Lwowie d. 28. grudnia 1895.

Dunajewski
wnioskodawca.

Andrzej Potocki, St. Tarnowski, G. Romer, Stanisław Jędrzejowicz, Zamoyski, Stanisław Smolka, Karol Scipio, F. Paşzkowski, Adam Skrzyński, Fr. Jędrzejowicz, A. Wodzicki, Dr. H. Jordan, Józef Michałowski, Arnold Rappoport, Karol Czecz, Bobrzyński, A. Jędrzejowicz, Zdzisław Skrzyński, Piotr Górski, Roman Potocki, Koziębrodzki, Gorayski.

Marszałek. Jest jeszcze jeden wniosek p. hr. Pinińskiego do łaski marszałkowskiej złożony, proszę p. sekretarza o odczytanie go.

Sekretarz p. Stanisław Niezabitowski (czyta):

W n i o s e k

posłów Pinińskiego i towarzyszy.

Podpisani posłowie wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Wzywa się c. k. Rząd, ażeby

1. w czasie jak najbliższym wniósł w Radzie państwa przyrzeczoną już przez Pana Ministra Skarbu ustawę rozszerzającą postanowienia noweli o należytościach z dnia 31. marca 1890 r. Dz. u. p. l. 53 i w ustawie tej przyznał dalsze ulgi w należytościach od przeniesienia własności gruntów włościańskich i mniejszych realności nietylko w wypadkach nabycia na wypadek śmierci, lecz także i przy czynnościach prawnych między żyjącymi, o ile pozbywający i nabywca podpadają pod pojęcie określone w §. 1. przytoczonej noweli;

2. zastanowił się bliżej nad reformą postępowania spadkowego, oraz w związku z tem całej instytucji Notaryatu i wniósł projekta ustaw mające na oku zmniejszenie ciężarów połączonych z postępowaniem spadkowym szczególnie na korzyść właścicieli mniejszych posiadłości;

3. wniósł w najbliższym czasie w Radzie państwa nowelę do ustawy karnej bądź dla całej monarchii bądź to dla Królestwa Galicji zaostřejającą i rozszerzającą przepisy przeciw lichwie, w szczególności zaś podciągającą pod pojęcie karygodnej lichwy wyzyskiwanie przy wykupywaniu gruntów włościańskich.

Pod względem formalnym proponują podpisaní odesłanie niniejszego wniosku do komisji prawniczej.

Lwów 28. grudnia 1895.

Piniński

wnioskodawca.

Wojciech Dzieduszycki, Koziębrodzki, Szepetycki, Kozłowski, F. Vivien, Stanisław Dzieduszycki, Schnell, A. Brunicki, Gniewosz, Sala, Artur Z. Cielecki, Wodzicki, Karol Czecz, Korytowski, A. Potocki, Mikołaj Torosiewicz, Zaleski, Jaworski, Abrahamowicz, Fr. Rozwadowski, Michałowski, Paszkowski, St. Tarnowski, Bielański, Osuchowski, Kramarczyk, Potoczek, W. Szwed, J. Data.

Marszałek. Z wnioskami tymi postąpię regulaminowo. Porządek dzienny wyczerpany, następne posiedzenie w poniedziałek 31. Grudnia 1895. o godz. 10 rano. Proszę p. Sekretarza o odczytanie porządku dziennego.

Sekretarz p. St. Niezabitowski (czyta):

Porządek dzienny

2. posiedzenia, 1. sesji, VII. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie w poniedziałek dnia. 30. grudnia 1895 o godzinie 10. przed południem.

1. Wybór 4 sekretarzy, 4 kwestorów i 12 rewidentów.

2. Wybór komisji, a mianowicie:

komisji budżetowej . . .	z 19 czł.	
„ gminnej . . .	z 9	„
„ administracyjnej	z 15	„
„ prawniczej . . .	z 9	„
„ szkolnej . . .	z 17	„
„ gospod. kraj.	z 19	„
„ kolejowej . . .	z 15	„
„ drogowej . . .	z 15	„
„ przemysłowej	z 11	„
„ sanitarnej . . .	z 9	„
„ górniczej . . .	z 9	„
„ solnej . . .	z 9	„
„ bankowej . . .	z 11	„
„ petycyjnej . . .	z 23	„

3. Pierwsze czytanie wniosku posła Pinińskiego w sprawie reformy ustawy o należytościach, postępowania spadkowego, noweli karnej przeciw lichwie i wyzyskowi przy wykupywaniu gruntów włościańskich.

4. Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborach posłów na Sejm krajowy:

A. z kuryi gmin wiejskich:

a) okręgu wyborczego białskiego, b) gródeckiego, c) kolbuszowskiego, d) liskiego, e) mieleckiego, f) mościskiego, g) rohatyńskiego, h) ropczyckiego, i) sanockiego, j) staromiejskiego, k) tłumackiego;

B. z kuryi większych posiadłości:

okręgu wyborczego przemyskiego.

5. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z przedłożeniem sprawozdania Rady szkolnej krajowej o stanie szkół średnich w r. szk. 1894/95.

6. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z przedłożeniem sprawozdania Rady szkolnej krajowej o stanie szkół ludowych i seminariów nauczycielskich w roku szkolnym 1894/95.

7. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z przedłożeniem sprawozdania Rady szkolnej krajowej o stanie szkół państwowych dla nauki przemysłowej w roku szkolnym 1894/95.

8. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem galicyjskiego funduszu propinacyjnego za rok 1894, tudzież preliminarzu tegoż funduszu na rok 1896.

9. Sprawozdanie komisji budżetowej o prowizoryum budżetowem na I. kwartał r. 1896.

Marszałek. Posiedzenie zamykam. Następne naznaczam na poniedziałek d. 30. grudnia b. r. o godzinie 10 rano.

(Koniec posiedzenia o godz. 2 min. 3 po poł.)